

**ӘЛЕУМЕТТАНУ
СОЦИОЛОГИЯ
SOCIOLOGY**

FTAXP: 04.21.61

<https://orcid.org/0000-0003-0699-7836>

<https://orcid.org/0009-0003-2931-5356>

<https://orcid.org/0009-0004-8139-0705>

Дарибаева Р.Д.*, Сапарова Ю.А., Толегенова К.К.

пед.ғ.к., доцент, М.Әуезов атындағы ОҚУ. Шымкент, Қазақстан

пед.ғ.к., доцент, М.Әуезов атындағы ОҚУ. Шымкент, Қазақстан

аға оқытушы, М.Әуезов атындағы ОҚУ. Шымкент, Қазақстан

**ЖАСТАРДЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ МӘСЕЛЕЛЕРІН ШЕШУДЕГІ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ ЖӘНЕ ОЗЫҚ ТӘЖІРИБЕЛЕР**

***Автор-корреспондент:** Daribaeva_r57@mail.ru

Түйін: Мақалада жастарды жұмыспен қамту мәселелерін шешудегі халықаралық тәжірибе мен озық тәжірибе қарастырылған. Жастар әрқашан еңбек нарығының қиындықтарына тап болған негізгі топтардың бірі болды. Мақалада жастардың экономикаға жақсырақ енуін қамтамасыз ету үшін әртүрлі елдер қабылдаған стратегиялар мен шаралар талданады. Негізгі аспектілерге білім беру және оқыту бағдарламалары, кәсіпкерлікті қолдау және инновацияларды ынталандыру, әлеуметтік қорғау шаралары жатады.

Сондай-ақ мақалада жастарды жұмыспен қамту проблемалары талданып, АҚШ, Канада, Еуропа елдері, Қытай, Жапония, Оңтүстік Кореядағы жастардың жұмыспен қамтылуының қалыптасу ерекшеліктері қарастырылады. Халықаралық еңбек ұйымының тәжірибесі қарастырылып, жастарды жұмыспен қамту мәселелерін шешу жолдары ұсынылды.

Жоғарыда аталған елдердің қазіргі әлеуметтік-экономикалық жағдайы білім беруді түрлендіруді, нарықтық экономика жағдайында жастарды кәсіптік оқытуға бағыт-бағдар беруді талап етеді. Бұдан шығатыны, жастардың субъективтілігі ел дамуының қажетті факторы және шарты болып табылады. Жастардың оңтайлы жағдайларын жасау, тиімді өзін-өзі ұйымдастыруы мен өзін-өзі жүзеге асыруы үшін олардың құзыреттілігін, әлеуметтік белсенділігін және жауапкершілігін барынша дамыту қажет.

Кілттік сөздер: жастар, жұмыспен қамту, білім, кәсіптік оқыту, кәсіпкерлік, инновация, әлеуметтік қорғау, халықаралық тәжірибе, озық тәжірибе

MPHTI: 04.21.61

<https://orcid.org/0000-0003-0699-7836>

<https://orcid.org/0009-0003-2931-5356>

<https://orcid.org/0009-0004-8139-0705>

Дарибаева Р.Д.*, Сапарова Ю.А., Толегенова К.К.

к.пед.н., доцент ЮКУ им.М. Ауэзова. Шымкент, Казахстан

к.пед.н., доцент ЮКУ им. М. Ауэзова. Шымкент, Казахстан

старший преподаватель ЮКУ им. М. Ауэзова. Шымкент, Казахстан

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ ТРУДОУСТРОЙСТВА
МОЛОДЕЖИ И ПЕРЕДОВЫЕ ПРАКТИКИ**

***Автор-корреспондент:** Daribaeva_r57@mail.ru

Аннотация: Статья рассматривает международный опыт и лучшие практики в решении проблем трудоустройства молодежи. Молодежь всегда была одной из ключевых групп, сталкивающейся с вызовами рынка труда. В статье анализируются стратегии и меры, принимаемые различными странами, для обеспечения более успешного включения молодежи в экономику. Ключевые аспекты включают программы образования и профессиональной подготовки, поддержку предпринимательства и стимулирование инноваций, а также меры социальной защиты.

Также в статье проведен анализ проблем трудоустройства молодежи и исследуются особенности формирования трудовой занятости молодежи в США, Канаде, странах Европы, Китае, Японии, Южной Корее. Рассмотрен опыт работы Международной организации труда и предложены решения проблем трудоустройства молодежи.

Сложившаяся социально-экономическая ситуация в этих вышеуказанных странах, требует трансформации образования, ориентации профессиональной подготовки молодежи в условиях рыночной экономики. Из этого следует, что субъективность молодежи, выступает необходимым фактором и условием развития страны. Для создания оптимальных условий, эффективной самоорганизации и самореализации молодежи необходимо максимальное развития их компетенций, социальной активности и ответственности.

Ключевые слова: молодежь, трудоустройство, образование, профессиональная подготовка, предпринимательство, инновации, социальная защита, международный опыт, лучшие практики.

IRSTI: 04.21.61

<https://orcid.org/0000-0003-0699-7836>

<https://orcid.org/0009-0003-2931-5356>

<https://orcid.org/0009-0004-8139-0705>

Daribaeva R.D.*, Saparova Yu.A., Tolegenova K.K.

candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. M. Auezov SCU, Shymkent, Kazakhstan

candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. M. Auezov SCU, Shymkent, Kazakhstan

senior lecturer of the M.Auezov SCU. Shymkent, Kazakhstan

INTERNATIONAL EXPERIENCE SOLVING YOUTH EMPLOYMENT PROBLEMS AND BEST PRACTICES

Corresponding author: Daribaeva_r57@mail.ru

Abstract: The article examines international experience and best practices in solving youth employment problems. Youth have always been one of the key groups facing labor market challenges. The article analyzes the strategies and measures taken by various countries to ensure better inclusion of youth in the economy. Key aspects include education and training programs, supporting entrepreneurship and stimulating innovation, and social protection measures. The article also analyzes the problems of youth employment and examines the features of the formation of youth employment in the USA, Canada, European countries, China, Japan, and South Korea. The experience of the International Labor Organization is reviewed and solutions to youth employment problems are proposed. The current socio-economic situation in these above-mentioned countries requires the transformation of education, the orientation of the vocational training of young people in a market economy. It follows from this that the

subjectivity of young people is a necessary factor and condition for the development of the country. To create optimal conditions, effective self-organization and self-realization of young people, it is necessary to maximize the development of their competencies, social activity and responsibility.

Key words: youth, employment, education, vocational training, entrepreneurship, innovation, social protection, international experience, best practices.

Кіріспе

Жастар негізгі әлеуметтік топтардың бірі ретінде жұмыс іздеуде үнемі қиындықтар мен кедергілерге тап болады. Тәжірибенің жоқтығы, дағдылар мен нарықтық талаптардың сәйкес келмеуі және жоғары бәсекелестік жастардың жұмыс табуын қиындатады. Бұл мақалада біз жастарға еңбек нарығына сәтті кіріуге көмектесетін халықаралық тәжірибе мен озық тәжірибені қарастырамыз. Жастарды жұмысқа орналастыру - бұл жастардың жұмысқа орналасу немесе кәсіп бастау процесі. Бұл үдеріс қиын болуы мүмкін және жұмыс іздеу, түйіндеме дайындау, сұхбаттасу және мүмкін кәсіби дағдыларды дамыту дағдыларын талап етеді.

Зерттеу әдебиеттерінде әлеуметтік қорғауды қаржыландыру мәселелері белгілі ғалымдардың, теоретиктердің және практиктердің еңбектерінде берілген. Әлеуметтік саладағы қаржы теориясының дамуына экономикалық мектептердің кеңестану (В.А.Ачаркан, М.С.Ланцев, Т.А.Синицина) және немістану (Х.Ламперт, А.Мюллер-Армак) ғылымдары елеулі үлес қосты. Біздің назарымызды К.В.Власова, Э.Е.Кузнецова, М.Г.Хохлова, И.П.Лебедева, Д.Г.Дорохин, М.И.Роик және т.б. ғылыми зерттеулер аударылды. Зерттелетін мәселелер бойынша ғылыми бірауыздылық әлеуметтік қорғаудың әлеуметтік тәуекелдерді өтеуге бағытталғанын, сондай-ақ, тиісті үдерістердің жүйелік сипатын мойындау болып табылады. Сонымен қатар, посткеңестік кеңістікте, оның ішінде Қазақстан Республикасында жұмыссыздарды әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша жұмыстар тыс аздығы назарымыз бөлінді.

Тақырыптың өзектілігі

Жұмыссыздық мәселесі дәл қазір - әлемдік қаржы дағдарысы кезінде ерекше өзекті және өзекті болып отыр. Валюта бағамының тұрақты құнсыздануы, нәтижесінде – өндірістің құлдырауы, жұмыс орындары мен бос жұмыс орындарының қысқаруы нәтижесінде және жұмыссыздық. Барлық елдердегі дамудың қазіргі кезеңіндегі іргелі әлеуметтік-экономикалық мәселелердің бірі жұмыссыздық мәселесі болып табылады. Жұмыссыздық оның негізгі өндіргіш күшін - жұмыс күшін орасан зор ысырап етуге, кез келген елдің әлеуетті жалпы өнімі мен ұлттық табысының айтарлықтай төмендеуіне, мемлекеттің (дәлірек айтсақ, салық төлеушілер қаражатының) жұмыссыздық бойынша жәрдемақыға айтарлықтай өндірістік шығындарын, жұмыссыздарды қайта даярлау және жұмысқа орналастыру болып табылады. Жұмыссыздық жұмысшылардың шығармашылық әлеуетін жүзеге асыруға кедергі жасайды. Жұмыссыздық адамдардың өз қабілеттерін еңбек қызметінде пайдалануға кедергі жасайды. Бұл жұмыссыз отбасылардың материалдық жағдайын күрт нашарлатып, қоғамдағы әлеуметтік шиеленісті күшейтіп, аурушандық пен қылмыстың өсуіне ықпал етеді.

Зерттеу жұмысының мақсаты қазақстандық және еуропалық тәжірибеге сүйене отырып, жұмыссыздарды әлеуметтік қолдаудың нысандары мен әдістерін зерттеу, сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік қорғау, жетілдіру институттық құрылысының ерекшеліктері мен нәтижелерін анықтау.

Зерттеудің негізгі міндеттері Осы мақсатқа жету үшін келесі міндеттер тұжырымдалған: :жұмыссыздықтың мәнін зерттеу; ел экономикасындағы, оның сыртындағы жұмыссыздық жағдайын зерттеу; Қазақстан Республикасындағы және Еуропа елдеріндегі еңбек нарығының ерекшеліктерін зерттеу.

Күтілетін нәтижелер: экономикасы дамыған және дамушы елдердегі жұмыссыздарды әлеуметтік қорғауды ұйымдастырудың тәжірибесі мен қалыптасып келе жатқан беталыстарын іске асыру.

Теориялық талдау

Қазіргі кезеңде жастарды жұмыспен қамту мәселесі әртүрлі аспектілерге ие болуы мүмкін және нақты аймаққа, экономикалық жағдайға және басқа факторларға байланысты. Міне, жастарды жұмыспен қамту мәселесінің негізгі аспектілері:

1. Экономикалық факторлар

Экономикалық тұрақсыздық жағдайында жастар жұмыс күшіне сұраныстың төмендеуіне және жұмыс орындарын жоғалтуға байланысты шектеулі жұмысқа орналасу мүмкіндіктеріне тап болуы мүмкін.

2. Тәжірибенің болмауы

Жас жұмысшылардың әдетте жұмыс тәжірибесі аз болады, бұл оларды жұмыс берушілер үшін, әсіресе жалақысы жоғары лауазымдар үшін тартымды етуі мүмкін.

3. Білім

Білім деңгейі көбінесе жастардың жұмысқа орналасу мүмкіндіктеріне әсер етеді. Қажетті дағдылары мен білімі жоқ адамдарға қарағанда жоғары білікті түлектерге жұмыс табу оңайырақ болуы мүмкін.

4. Тәжірибе және ақысыз жұмыс

Көптеген жастар тәжірибе жинақтау үшін тағылымдамадан өтуге немесе ақысыз жұмысқа баруға мәжбүр, бұл қаржылық қиын және әділетсіз болуы мүмкін.

5. Икемді еңбек нарығы

Заманауи еңбек нарықтарында қызметкерлер уақытша немесе икемді келісім-шарттар бойынша жалдануда, бұл жұмысты қауіптірек және болжамдылығы азырақ етеді.

6. Технологиялық өзгерістер

Автоматтандыру және технологиядағы өзгерістер жұмыстың кейбір түрлерін жойып, жастар үшін қиындықтар тудыратын жаңа дағдыларға қажеттілікті тудыруы мүмкін.

7. Бәсекелестік

Кейбір аймақтарда шектеулі жұмыс орындары үшін бәсекелестік қарқынды болуы мүмкін, бұл жұмыспен қамтуды қиындатады.

8. Дискриминация

Жастар жұмыс іздеу кезінде жасына байланысты кемсітушілікке ұшырауы мүмкін, ал жұмыс берушілер тәжірибелі кандидаттарды таңдайды.

9. Әлеуметтік-мәдени факторлар

Мигрант жастар сияқты жастардың кейбір топтары әлеуметтік-мәдени және тілдік кедергілерге байланысты жұмыс табуда қосымша қиындықтарға тап болуы мүмкін.

Жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешу үкіметтердің, оқу орындарының және жеке сектордың бірлескен күш-жігерін талап етеді. Бұл дағдыларды оқытуды, жұмыс іздеуді қолдауды, жұмыс берушілерді ынталандыруды және еңбек нарығындағы кемсітушілікті жоюды қамтуы мүмкін.

Тәжірибелік бөлім

Америка Құрама Штаттарында жастарды жұмыспен қамту мәселелерін шешу тәжірибесі әртүрлі және білім беру, тағылымдама бағдарламалары, мемлекеттік және жеке бастамалар сияқты әртүрлі аспектілерді қамтиды [1, 56 б.]. Міне, осы мәселеге қатысты кейбір негізгі ойлар:

1. Білім беру және оқыту

Америка Құрама Штаттарында жастарға арналған білім беру бағдарламалары мен оқу орындарының кең ауқымы бар. Жоғары білім, техникалық және кәсіптік мектептер

және онлайн курстар еңбек нарығында бәсекеге түсу үшін қажетті дағдылар мен біліктілікті алуға мүмкіндік береді.

2. Тағылымдама бағдарламалары

Мемлекеттік және жеке ұйымдарда әртүрлі тағылымдамадан өту бағдарламалары бар. Олар жастарға практикалық тәжірибе жинақтап, таңдаған саласы бойынша дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай бағдарламалардың мысалдары AmeriCorps және Peace Corps болып табылады.

3. Қаржылық қолдау

Федералды үкімет және көптеген штаттар шәкіртақылар, гранттар және несиелер арқылы жастарға қаржылық қолдау көрсетеді. Бұл ресурстар оқытуға және жұмысқа орналасуға байланысты қаржылық жүктемені азайтуға көмектеседі.

4. Аймақтық бастамалар

Құрама Штаттардың көптеген аймақтары мен қалалары жастарды жұмыспен қамтуға жәрдемдесетін бағдарламалар мен бастамаларды әзірлеуде. Бұл жұмыс орындарын құру, жергілікті кәсіпкерлерді қолдау және экономикалық дамуды ынталандыру болуы мүмкін.

5. Жеке сектормен серіктестік

Көптеген компаниялар мен ұйымдар жас жұмысшыларға мүмкіндіктер жасау үшін оқу орындарымен және мемлекеттік органдармен әріптестік орнатуда. Бұған оқу бағдарламалары, тағылымдамалар және тәлімгерлік кіруі мүмкін.

6. Қоғамдық-саяси қамтамасыз ету

Жастарды жұмыспен қамту мәселесі саяси дискурста да өзекті болып қала береді және көптеген саясаткерлер бұл мәселені көтеріп, ең төменгі жалақыны арттыру, денсаулық сақтау мен білімге қолжетімділікті арттыру сияқты шешімдерді ұсынады.

Зерттеу әдістері

Айта кету керек, жастарды жұмыспен қамту мәселесі экономикалық жағдайға және аймақтық ерекшеліктерге байланысты әртүрлі болуы мүмкін. Бұл проблеманы шешу үшін әртүрлі тәсілдерді әзірлеуді және енгізуді жалғастыру және жастарға табысты мансап пен кәсіби даму мүмкіндігін беру маңызды.

Канадада жастарды жұмысқа орналастыру басқа елдердегідей қиын болуы мүмкін [2, 94 б.]. Міне, жас канадалықтардың алдында тұрған негізгі қиындықтар:

1. Тәжірибенің болмауы

Жастар тәжірибесінің аздығынан жұмыс табуда жиі қиындықтарға тап болады. Жұмыс берушілер жас адамдарды қолайсыз жағдайға қалдырып, тәжірибелі кандидаттарды таңдауы мүмкін.

2. Оқу шығындарының жоғарылығы

Канадада жоғары білім алу қымбат болуы мүмкін және көптеген түлектер студенттік несие қарызына тап болады. Бұл жұмыс іздеу кезінде қосымша қысым тудыруы мүмкін.

3. Бәсекелестік

Канададағы еңбек нарығы бәсекеге қабілетті және жастар көбінесе тәжірибелі кандидаттармен бәсекеге түседі. Бұл жұмыс іздеуді қиындатады.

4. Жұмыстардың маусымдылығы

Туризм және ауыл шаруашылығы сияқты кейбір салаларда жұмыс орындары маусымдық болуы мүмкін. Бұл жастардың жұмыссыздық кезеңіне тап болуы мүмкін дегенді білдіреді.

5. Мамандардың тапшылығы

Жұмыспен қамтудағы кейбір қиындықтарға қарамастан, Канадада ақпараттық технологиялар мен денсаулық сақтау сияқты кейбір салаларда біліктілік жетіспеушілігі бар. Бұл жас мамандарға мүмкіндік беруі мүмкін, бірақ мұндай лауазымдар көбінесе жоғары біліктілікті талап етеді.

Канадада жастарды жұмыспен қамту мәселелерін шешу үшін үкімет пен әртүрлі ұйымдар тағылымдамадан өту бағдарламалары, оқытуға қаржылық қолдау көрсету және дағдыларды дамыту бағдарламалары сияқты қадамдар жасауда. Сонымен қатар, жастар мансап бойынша кеңесшілерге жүгініп, жұмыс табуға көмектесу үшін университеттер мен колледждердің ресурстарын пайдалана алады.

Латын Америкасындағы жастарды жұмыспен қамту мәселелері ұзақ уақыт бойы маңызды және көп қырлы болды. Бұл мәселелер бойынша тәжірибе әр елде әртүрлі болуы мүмкін екенін және экономикалық жағдай, саяси тұрақтылық және білім беру жүйесі сияқты көптеген факторларға байланысты екенін атап өткен жөн [3, 14 б.]. Дегенмен, жастарды жұмыспен қамту жағдайын жақсарту бойынша бірнеше жалпы бағыттарды анықтауға болады:

1. Білім беру және кәсіптік оқыту

Латын Америкасының көптеген елдері білім мен оқытудың қолжетімділігі мен сапасын жақсартуға күш салуда. Бұған кәсіптік бағдар беру және біліктілікті арттыру бағдарламаларын кеңейту, сондай-ақ жастарды заманауи еңбек нарығының талаптарына дайындау үшін техникалық білім беру мен оқу орындарына инвестиция салу кіреді.

2. Тағылымдама және қолдау бағдарламалары

Көптеген елдер жастарға табысты мансап үшін қажетті тәжірибе мен дағдыларды алуға көмектесу үшін тағылымдамадан өту және жұмысқа негізделген оқыту бағдарламаларын ұсынады. Бұл бағдарламаларға үкімет немесе жеке ұйымдар қаржылық қолдау көрсетуі мүмкін.

3. Кәсіпкерлікті ынталандыру

Жастар кәсіпкерлігін қолдау жұмыс орындарын құруды ынталандырып, экономикалық өсуге ықпал етеді. Көптеген елдер жас кәсіпкерлер мен ісін жаңа бастаған кәсіпкерлерге қаржылық және ұйымдастырушылық қолдау көрсетеді.

4. Теңсіздік пен кемсітушілікпен күресу

Жастарды жұмыспен қамту проблемалары әлеуметтік теңсіздік пен кемсітушілікке байланысты болуы мүмкін. Бұл тұрғыда жас қызметкерлердің құқықтарын қорғайтын және барлығына тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ететін заңдар мен саясаттарды жасау маңызды.

5. Халықаралық ынтымақтастық

Латын Америкасындағы кейбір елдер жастарды жұмыспен қамту мәселелерін шешуде қолдау мен тәжірибе алу үшін халықаралық ұйымдармен жұмыс істей алады. Бұл техникалық көмекті, тәжірибе алмасуды және халықаралық ресурстарға қол жеткізуді қамтуы мүмкін.

6. Инновацияларды ынталандыру және жаңа өндірістерді дамыту

Жаңа индустриялар мен инновациялық секторларды дамыту жастар үшін жаңа мүмкіндіктер туғызуы мүмкін. Бұл ақпараттық технологияларды, экологиялық және жасыл технологияларды және экономиканың басқа да перспективалы секторларын қолдауды қамтуы мүмкін.

Латын Америкасындағы жастарды жұмыспен қамту мәселесі әлі де болса, оларды шешуге бағытталған бірқатар күш-жігер мен бастамалар бар. Мемлекеттер, қоғам және халықаралық ұйымдар еңбек нарығында жастарға қолайлы жағдай жасау бойынша жұмысты жалғастыруда.

Еуропа елдерінде жастарды жұмыспен қамту проблемасы көптеген жылдар бойы өзекті болып келеді және мемлекеттер мен халықаралық ұйымдар тарапынан күрделі талқылаулар мен талпыныстарды тудырды. Бұл мәселені шешу тәжірибесі әртүрлі тәсілдер мен стратегияларды қамтиды [4, 52 б.]. Міне, бірнеше негізгі тармақтар:

1. Білім беру және оқыту

Еуропаның көптеген елдері жастарға білім беру мен кәсіптік білім беру сапасын арттыруға көңіл бөлуде. Бұған оқыту бағдарламаларын әзірлеу, сапалы білімге

қолжетімділікті қамтамасыз ету, жұмыс орнында оқыту мен тағылымдамадан өтуге қолдау көрсету кіреді.

2. Жастарды жұмыспен қамту бағдарламалары

Көптеген елдер жастарды жұмыс орындарын құруға бағытталған жұмыспен қамту бағдарламаларын әзірлеп, жүзеге асыруда. Бұл жастарды жұмыс табуға ынталандыру үшін жұмыс берушілерді субсидиялауды және кәсіпкерлікті қолдау бағдарламаларын қамтуы мүмкін.

3. Халықаралық ынтымақтастық

Жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешуде Еуропалық Одақ және басқа да халықаралық ұйымдар да маңызды рөл атқарады. Мысалы, Еуропалық Одақтың «Жастар қозғалыстағы» бағдарламасы мүше елдердегі жастардың білім алу және жұмысқа орналасу мүмкіндігін жақсартуды көздейді.

4. Жастар кәсіпкерлігін ынталандыру

Кейбір елдер жас кәсіпкерлерге өз ісін ашу үшін қаржылық қолдау мен ресурстар береді. Бұл жаңа жұмыс орындарын ашуға және экономикалық өсуді ынталандыруға көмектеседі.

5. Мүмкіндігі шектеулі жастарды қолдау

Мүмкіндігі шектеулі жастар да жұмыс іздегенде ерекше қолдауды қажет етеді. Мұндай топтарды еңбек нарығына біріктіру бойынша бағдарламалар мен іс-шараларды әзірлеу жұмыспен қамту мәселесін шешудің маңызды бөлігі болып табылады.

6. Мониторинг және бағалау

Жастарды жұмыспен қамту мәселесін тиімді шешу үшін түзетулер мен жақсартулар енгізу үшін бағдарламалар мен саясаттардың нәтижелерін мұқият бақылау және бағалау маңызды.

Жалпы алғанда, Еуропа елдерінде жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешу тәжірибесі ұлттық және халықаралық деңгейдегі ынтымақтастықпен қатар әртүрлі тәсілдерден тұрады. Елеулі күш-жігерге қарамастан, проблемалар өзекті болып қала береді, еңбек нарығындағы жастардың жағдайын жақсарту бойынша жұмыс жалғасуда.

Жапониядағы жастарды жұмыспен қамту - бұл ел көптеген жылдар бойы күресіп келе жатқан ұзақ мерзімді және күрделі мәселе. Міне, осы мәселенің негізгі аспектілері және оны шешу үшін қабылданатын шаралар:

1. Жұмыс орындарының болмауы

Жапонияда жастар үшін, әсіресе университет түлектері үшін жұмыс орындары тапшы [5, 49 б.]. Бұл демографиялық құлдырау мен ел халқының қартаюына байланысты.

2. Уақытша жұмысқа орналасу

Көптеген жас жапондықтар табыс деңгейі мен тұрақтылықты төмендетіп, уақытша және тұрақсыз жұмыстарды қабылдауға мәжбүр.

3. Төмен жалақы

Жастардың жалақысы көбінесе олар алғысы келгеннен төмен және қалыпты өмір сүру деңгейін қамтамасыз ету үшін жеткіліксіз.

4. Дағдыларды дамыту

Жастар жоғары білімді болғанымен, еңбек нарығына қажетті дағдыларды қалыптастыруда жиі қиындықтарға кезігеді. Бұл тіл білудің жеткіліксіздігі мен тәжірибенің болмауын қамтуы мүмкін.

Осы мәселелерді шешу үшін Жапонияда келесі шаралар қабылдануда:

1. Білім беру және оқыту бағдарламалары

Мемлекеттік және жеке ұйымдар жастарға қажетті дағдыларды дамыту және еңбек нарығында бәсекеге қабілетті болу үшін білім беру және оқыту бағдарламаларын ұсынады.

2. Шағын бизнесті қолдау

Жастарды кәсіпкер болуға, өз компанияларын құруға шақырады. Мемлекет жас кәсіпкерлерді ынталандырып, қаржылай қолдау көрсетуде.

3. Жұмыспен қамту жүйесін қайта қарау

Үкімет пен компаниялар жұмыспен қамту жүйесін икемді және жастардың қажеттіліктеріне бейімдеу үшін өзгертулер енгізуді қарастыруда.

4. Еңбек жағдайын жақсарту шаралары

Еңбек жағдайын жақсарту, оның ішінде ең төменгі жалақыны көтеру және жас жұмысшыларға әлеуметтік төлемдерді жақсарту бойынша шаралар қабылдануда.

Дегенмен, Жапониядағы жастарды жұмыспен қамту мәселесі өзекті болып қала береді және оны шешу үкіметтен де, жеке сектордан да кешенді көзқарас пен күш-жігерді қажет етеді.

Қытайдағы жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешу – ел экономикасының қарқынды өсуіне және еңбек нарығының құрылымындағы өзгерістерге байланысты туындаған күрделі және өзекті мәселе. Міне, осы мәселені шешудегі тәжірибенің кейбір аспектілері [6]:

1. Жұмыспен қамтуды қолдаудың мемлекеттік бағдарламалары

Қытай жастар үшін жұмыс орындарын құруға бағытталған түрлі бағдарламалар мен саясаттарды енгізді. Бұл бағдарламаларға жас жұмысшыларды алатын компанияларды субсидиялау, сондай-ақ кәсіп ашқысы келетін кәсіпкерлерді қолдау кіреді.

2. Білім беру және оқыту

Қытай үкіметі жастардың еңбек нарығына қажетті дағдыларды меңгеруі үшін олардың білім алуына және оқытуына белсенді түрде ықпал етеді. Бұл техникалық білім беру мен кәсіптік бағдарламаларды дамытуды қамтиды.

3. Өнеркәсіптің жаңа салаларын дамыту

Қытай жаңа жұмыс орындарын ашып, жастарға мансаптық мүмкіндіктер беретін инновациялық және технологиялық салаларға көп инвестиция салуда.

4. Кәсіпкерлікті қолдау

Үкімет қаржылық қолдау көрсету және оңайлатылған тіркеу рәсімдерін көрсету арқылы жастарды кәсіпкер болуға және өз компанияларын ашуға ынталандырады.

5. Еңбек қатынастарындағы икемділік

Кейбір жағдайларда мемлекет жастардың тез жұмыс тауып, өзгермелі нарық жағдайына бейімделуі үшін уақытша жұмыс және фрилансерлік сияқты икемді еңбек тәртібін құруға ықпал етеді.

6. Жас еңбек мигранттарын қолдау

Қытайдағы жастардың көбі еңбек мигранттары. Мемлекет олардың әлеуметтік қызметтерге қол жеткізуі мен құқықтарын қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдауда.

7. Онлайн ресурстар мен платформалар

Қытайда жастарға жұмыс табуға және кәсіби дағдыларын дамытуға көмектесетін көптеген онлайн платформалар мен қосымшалар бар.

Дегенмен, үкіметтің барлық күш-жігеріне қарамастан, Қытайда жастарды жұмыспен қамту мәселесі өзекті болып қала береді. Еңбек нарығы жоғары бәсекеге қабілетті болып қала береді және көптеген жастар сәйкес келмейтін дағдылар мен бос орындар, сондай-ақ төмен жалақы сияқты қиындықтарға тап болады.

Оңтүстік Кореяда жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешу – бұл ел көп жылдар бойына бетпе-бет келіп отырған өзекті де күрделі міндет. Оңтүстік Корея өзінің жоғары білім беру стандарттарымен және қатты бәсекелес еңбек нарығымен танымал, бұл жұмыс табуға тырысатын жастар үшін көптеген қиындықтар туғызады [7]. Міне, осы мәселеге қатысты кейбір аспектілер:

1. Жоғары бәсекелестік

Білімі мен өнімділігі жоғары елде жастар шектеулі жұмыс орындары үшін бәсекеге түседі. Демек, көптеген университет түлектері жоғары оқу орнын бітірген болса да жұмыс табу қиынға соғады.

2. Қарыз және қаржылық қысым

Көптеген студенттер жоғары білім алу үшін несие алады. Бұл қаржылық тұрақсыздық пен жастарға қарыздарын өтеу үшін мүмкіндігінше тезірек жұмыс табуға қысым жасауы мүмкін.

3. Еңбек нарығын сегменттеу

Оңтүстік Кореяда тұрақты қызметкерлер мен уақытша/келісімшарт бойынша жұмыс істейтін қызметкерлер арасында бөліну бар. Көптеген жастар еңбек жолын еңбек жағдайлары тұрақсыз және жалақысы төмен уақытша жұмысшы ретінде бастайды.

4. Отбасының рөлі

Оңтүстік Корея қоғамында отбасының күтуі мен қолдауы үлкен маңызға ие. Жастар беделді және тұрақты жұмыс табу үшін ата-анасының қысымын сезінуі мүмкін.

5. Қайта даярлау және дайындау

Оңтүстік Корея үкіметі жастардың еңбек нарығындағы мүмкіндіктерін жақсарту үшін білім беру және оқыту бағдарламалары арқылы қолдау көрсету шараларын қабылдауда. Бұған қосымша білім беру мен оқытуға қаржылық қолдау кіреді.

6. Стартаптар және кәсіпкерлік

Соңғы жылдары мемлекет жастардың баламалы жолы ретінде стартаптар мен кәсіпкерлікті белсенді түрде қолдап келеді. Түрлі бағдарламалар мен қаржыландыру бастамалары жас кәсіпкерлерге өз бизнесін ашуға көмектеседі.

Оңтүстік Кореяның жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешу білім беру жүйесін реформалауды, жұмыс орындарын құруды ынталандыруды, еңбек нарығындағы кемсітушілікпен күресуді және жастардың қаржылық сауаттылығын арттыруды қамтитын кешенді тәсілді талап етеді. Ел жастарының тұрақты болашағын қамтамасыз ету үшін бұл күш-жігерді үкімет те, жеке сектор да қолдауы керек.

Нәтижелер мен талқылау

Халықаралық еңбек ұйымы өзін БҰҰ-ның ең беделді арнайы агенттіктерінің бірі ретінде көрсетті. Оның мандаты еңбек ету құқығын ілгерілету, жұмыспен қамтуға жәрдемдесу, қызметкерлерді әлеуметтік қорғауды кеңейту және әлеуметтік диалогты нығайту болып табылады. ХЕҰ бірегей халықаралық ұйым болып табылады, өйткені ол «үштік» қағидаты негізінде мүше елдердің үкіметтерін, олардың кәсіподақтары мен жұмыс берушілер ұйымдарын ұсынатын жалғыз ұйым [8].

ХЕҰ қызметінің негізгі бағыттары әлеуметтік және еңбек мәселелері бойынша конвенциялар мен ұсынымдар әзірлеу, техникалық көмек көрсету, ғылыми-зерттеу қызметі, сондай-ақ еңбек статистикасын жинау және талдау болып табылады.

ХЕҰ жұмысының ең маңызды бағыты халықаралық еңбек стандарттарын әзірлеу болып табылады. Жүз жыл ішінде ХЕҰ әлеуметтік және еңбек қатынастары бойынша 189 конвенция қабылдады. Талдау көрсеткендей, ХЕҰ конвенцияларын ратификациялаудың ең көп саны жан басына шаққандағы кірісі жоғары елдер тобында. Ерекшелік - АҚШ және кейбір ислам елдері.

Халықаралық еңбек ұйымы (ХЕҰ) дүние жүзінде жастарды жұмыспен қамту мәселесін шешуге көп күш салуда. Осы мәселені шешу үшін ХЕҰ қабылдайтын негізгі тәсілдер мен бастамаларға мыналар жатады:

1. Саясат пен бағдарламаларды әзірлеу және жылжыту

ХЕҰ жастар үшін жұмыс орындарын құруға бағытталған ұлттық саясаттар мен бағдарламаларды әзірлеуге жәрдемдеседі. Бұл саясаттар экономикалық өсуді, білім беруді және жұмысқа дайындықты ынталандыру шараларын қамтиды.

2. Кәсіпкерлікті қолдау

ХЕҰ жас кәсіпкерлерді оқыту және қаржылық қолдау көрсету арқылы жастар кәсіпкерлігін дамытуға жәрдемдеседі. Бұл несиеге қол жеткізуді, кеңес беруді және бизнесті басқару бойынша оқытуды қамтуы мүмкін.

3. Лайықты еңбек жағдайларын қамтамасыз ету

ХЕҰ жас қызметкерлердің еңбек жағдайларын жақсарту, оның ішінде кемсітушілікпен, адам құқықтарының бұзылуымен және нашар еңбек жағдайларымен күресу бойынша белсенді жұмыс істейді.

4. Білім беру және оқыту

ХЕҰ жастардың жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін арттыру үшін олардың білім алуына және кәсіптік оқуына жәрдемдеседі. Бұл оқу, тағылымдама және алмасу бағдарламаларын қамтуы мүмкін.

5. Мониторинг және талдау

ХЕҰ жастардың жұмысқа орналасуына қатысты мәселелер мен тенденцияларды жақсырақ түсіну үшін еңбек нарығы мен еңбек нарығы туралы зерттеулер жүргізеді және деректер жинайды.

6. Мемлекеттермен және қоғамдық ұйымдармен ынтымақтастық

ХЕҰ үкіметтермен, кәсіподақтармен, жұмыс берушілермен және басқа ұйымдармен жастарды жұмыспен қамту мәселелерін шешу бойынша шараларды әзірлеу және жүзеге асыру үшін жұмыс істейді.

ХЕҰ еңбек нарығында жастардың тең мүмкіндіктерін ілгерілетуде және олардың экономикалық тәуелсіздігін нығайтуда маңызды рөл атқарады.

Қорытынды

Бұл мақалада біз жастарға еңбек нарығына сәтті кірігуге көмектесетін халықаралық тәжірибе мен озық тәжірибені қарастырамыз.

1. Білім беру және оқыту

Жастардың сапалы білім мен оқытуға қолжетімділігін қамтамасыз ету олардың еңбек нарығындағы мүмкіндіктерін арттырудың бірінші және маңызды қадамы болып табылады. Көптеген елдер жастарға жоғары білім немесе кәсіптік білім алу мүмкіндігін беретін бағдарламаларды әзірлеуде. Мысалы, Финляндия мен Германия жұмыс жағдайында теориялық оқытуды практикамен ұштастыратын дуальды білім беру жүйесімен танымал.

2. Кәсіпкерлік пен инновацияны қолдау

Жастарды кәсіпкерлікпен және инновациялық жобалармен айналысуға мүмкіндік беру экономикалық өсуді және жұмыс орындарын құруды ынталандыруы мүмкін. АҚШ және Канада сияқты елдер стартаптарды белсенді түрде қолдайды және жас кәсіпкерлерге қаржылық көмек пен салықтық жеңілдіктер береді.

3. Әлеуметтік қорғау шаралары

Жастардың әл-ауқаты мен еңбек нарығына деген сенімін қамтамасыз етуде оларды әлеуметтік қорғау да маңызды рөл атқарады. Еуропалық Одақ елдері жастардың жұмысынан айырылған жағдайда ең төменгі өмір сүру деңгейін қамтамасыз ету үшін жұмыссыздық бойынша жәрдемақы және медициналық көмекке қол жеткізу сияқты әлеуметтік қолдаудың әртүрлі нысандарын ұсынады.

4. Халықаралық алмасу және ұтқырлық бағдарламалары

Халықаралық алмасу бағдарламаларына қатысу және ұтқырлық жастардың ой-өрісін айтарлықтай кеңейтіп, оларға жаңа білім мен дағдыларды бере алады. «Еуропалық Бейбітшілік Корпусы» және «Эразмус+» сияқты бағдарламалар жастарға шетелде оқу және жұмыс істеу мүмкіндігін береді, бұл олардың кәсіби және тұлғалық өсуіне ықпал етеді. Зерттеу нәтижелері 6B11410-Әлеуметтік жұмыс мамандығында «Әлеуметтік жұмыстың әдістері мен технологиялары» пәнін оқыту барысында қолдануда. Нәтижелерді

өндірістік процеске енгізуді көрсететін және практикалық қолдануды қамтамасыз ететін тәжірибелік курсты оқу процесіне енгізуболып табылады.

Әдебиеттер тізімі:

- 1 Власова, К.В. Особенности молодежной политики в Соединенных Штатах Америки // Тенденции развития науки и образования. 2019. № 53-2. С. 55-57. [Электронный ресурс]. URL: DOI: 10.18411/lj-08-2019-46 (дата обращения 1.11.2023).
- 2 Емельянов, Е. В., Фризяк, Н. С. Поколение беби-бума не уходит на пенсию // США и Канада: экономика, политика, культура. 2015. № 9. С. 90-97.
- 3 Кузнецова, Э.Е. Социальная политика в странах Латинской Америки в начале XXI века: преемственность и перемены // Латинская Америка. 2012. № 6. С. 14.
- 4 Хохлова, М.Г. Молодежь на европейском рынке труда / М.Г. Хохлова, И.И. Хохлов // Мировая экономика и международные отношения. 2017. Т.61, №6. С. 48-56.
- 5 Лебедева И.П. Японская молодежь на рынке труда: экономические и социальные аспекты. Японские исследования. 2016; (2): 43-56.
- 6 Анализ причин невозможности трудоустройства студентов в Китае с точки зрения экономики труда. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.docin.com/p-1008046224.html> (дата обращения: 29.10.2023).
- 7 Пак, Кын Хе. Статья Занятость молодежи - одна из наиболее актуальных проблем. Сеульский вестник. Декабрь 2013.
- 8 Глобальные и региональные механизмы взаимодействия в условиях новых вызовов [Текст] / О. Йоханссон, И. Гийемет, Д. Тернер, Д. Николетти, К. де ла Мезонев, Г. Буске, Ф. Спинелли ; пер. с англ. Е. А. Сафонкиной ; науч. ред. перевода М. В. Ларионовой // Вестник Международной организации труда. 2013. Т. 8. № 4. С. 5-45.

Referenceslist:

- 1 Vlasova, K.V. Osobennosti molodezhnoj politiki v Soedinennyh SHtatah Ameriki // Tendencii razvitiya nauki i obrazovaniya. 2019. № 53-2. S. 55-57. [Elektronnyj resurs]. URL: DOI: 10.18411/lj-08-2019-46 (data obrashcheniya 1.11.2023).
- 2 Emel'yanov, E. V., Frizyak, N. S. Pokolenie bebi-buma ne uhodit na pensiyu // SSHA i Kanada: ekonomika, politika, kul'tura. 2015. № 9. S. 90-97.
- 3 Kuznecova, E.E. Social'naya politika v stranah Latinskoj Ameriki v nachale XXI veka: preemstvennost' i peremeny // Latinskaya Amerika. 2012. № 6. S. 14.
- 4 Hohlova, M.G. Molodezh' na evropejskom rynke truda / M.G. Hohlova, I.I. Hohlov // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. 2017. T.61, №6. S. 48-56.
- 5 Lebedeva I.P. YAponskaya molodezh' na rynke truda: ekonomicheskie i social'nye aspekty. YAponskie issledovaniya. 2016;(2):43-56.
- 6 Analiz prichin nevozmozhnosti trudoustrojstva studentov v Kitae s tochki zreniya ekonomiki truda. [Elektronnyj resurs]. URL: <http://www.docin.com/p-1008046224.html> (data obrashcheniya: 29.10.2023).
- 7 Pak, Kyn He. Stat'ya Zanyatost' molodezhi - odna iz naibolee aktual'nyh problem. Seul'skij vestnik. – Dekabr' 2013.
- 8 Global'nye i regional'nye mekhanizmy vzaimodejstviya v usloviyah novyh vyzovov [Tekst] / O. Johansson, I. Gijemet, D. Turner, D. Nikoletti, K. de la Mezzonev, G. Buske, F. Spinelli ; per. s angl. E. A. Safonkinoy ; nauch. red. perevoda M. V. Larionovoj // Vestnik Mezhdunarodnoj organizacii truda. 2013. T. 8. № 4. S.5-45.

жауапты автор туралы мәлімет (толық аты және, жұмыс орны, телефон, электрондық поштасы): Дарибаева Раушан Досқұловна – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент М.Әуезов атындағы ОҚУ, 87014074496, Daribaeva_R57@mail.ru